

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-74>

УДК 351:378:330.3:341

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ДРАЙВЕР МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ

DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGIES AS A DRIVER OF INTERNATIONAL EDUCATION

Фурманенко Ігор Русланович

аспірант,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8354-4705>**Furmanenko Ihor**

Kyiv National University named after Taras Shevchenko

Наукова стаття присвячена дослідженню дистанційного навчання як драйверу міжнародної освіти у сучасних умовах міжнародної освіти. Наведено понятійно-категоріальний апарат у сфері технологій дистанційного навчання як способу здобуття міжнародної освіти, зокрема, визначено поняття «дистанційна освіта», наведено особливості міжнародної освіти та зазначено загальні характеристики технологій дистанційного навчання. Досліджено та визначено особливості практичного застосування та нормативного регулювання дистанційної освіти в Україні та зарубіжних країнах, зокрема під час правового режиму воєнного стану в Україні. Співвіднесено особливості здобуття освіти в Україні шляхом застосування дистанційних технологій з особливостями здобуття міжнародної освіти дистанційно. Виокремлено недоліки дистанційної освіти в Україні та запропоновано шляхи удосконалення її у порівнянні з міжнародним досвідом.

Ключові слова: Дистанційне навчання, міжнародна освіта дистанційно, міжнародна освіта, способи здобуття міжнародної освіти, способи здобуття освіти в Україні.

The scientific article is devoted to the study of distance learning as a driver of international education in modern conditions of international education. The conceptual and categorical apparatus in the field of distance learning technologies as a method of obtaining international education is presented, in particular, the concept of "distance education" is defined, the features of distance learning and, accordingly, international education are given, and the general characteristics of distance learning technologies are also indicated. Distance education is studied as a territorially separated study of the student from the teacher; the possibility of an educational institution to independently determine the organizational and legal basis for distance learning: methodical recommendations; discipline structure, etc.; the possibility of using more technical means of education, for example, the possibility of sharing presentations, showing fragments of the text, discussing all the details of the subject of a lecture or seminar through an online video conference, etc. Peculiarities of practical application and normative regulation of distance education in Ukraine and foreign countries, in particular during the legal regime of martial law in Ukraine, have been studied and determined. The study of global trends in the development of modern distance learning technologies is analyzed. Technologies and ways of implementing distance education are given, in particular, the use of Zoom, Skype or any other platform for direct virtual conferences. The features of obtaining education in Ukraine through the use of distance technologies are correlated with the features of obtaining international education remotely. Disadvantages of distance education in Ukraine are highlighted and ways to improve it in comparison with international experience are suggested. It has been established that distance education is an effective way of attracting more and more people to education without territorial and time boundaries with the possibility of studying in any country of the world while staying at home, and therefore distance education deserves the title of an effective driver of international education, which every year acquires popularity in more and more countries of the world.

Keywords: Distance learning, international distance education, international education, methods of obtaining international education, methods of obtaining education in Ukraine.

Постановка проблеми. Питання здобуття освіти закордоном наразі актуальне в Україні з огляду на декілька підстав, зокрема питання міграції, спровоковане воєнним станом в

Україні є актуальним сьогодні для українців, по-друге, освіта за кордоном є ефективним способом підготовки фахівців та здебільшого набуває форми дистанційного навчання.

Ефективність дистанційного навчання прослідковується показником використання такої форми навчання великою кількістю навчальних закладів за кордоном та зручністю для студента, який здобуває освіту за кордоном. Однак відповідна форма навчання має і негативні наслідки як в Україні, так і за кордоном, тож потребує дослідження, що і складає актуальність піднятого питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання розвитку міжнародних ринків освітніх послуг, у тому числі вплив на останні штучного інтелекту, постійно перебувають у полі зору науковців, зокрема дотичними до визначеного питання є праці Корсунської Н., Keegan D., Shale D. та інших українських та міжнародних науковців. Однак, невирішеними раніше частинами загальної проблеми слід вважати сучасні особливості та технології дистанційної освіти як міжнародної освіти загалом, що відповідно потребує дослідження.

Метою наукової статті є дослідження особливостей та технологій здійснення дистанційної освіти в Україні та за кордоном, особливості її ефективності під час воєнного стану в Україні, та її вплив на міжнародну освіту загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання технологій дистанційного навчання як в Україні так і за кордоном досліджуються останнім часом достатньо часту з огляду на міграцію, спровоковану воєнним станом в Україні та тенденцією до здобуття українцями освіти у закордонних навчальних закладах. Цей спосіб здобуття освіти стає все більш популярним також через зручність, доступність та відкритість закордонної освіти для українського потенційного здобувача освіти. Питання технологій здобуття освіти є актуальним з огляду на різні способи її здобуття, адже останні з часом лише розширюються та набувають все новіших виглядів.

З метою дослідження технологій дистанційної міжнародної освіти слід приділити увагу понятійно-категоріальному апарату визначеного питання. А, отже, поняття «дистанційна освіта» згадується ще з 1982 року, коли використовується на обкладинках навчальних журналів і заголовках статей, хоч і саме визначення поняття у ті часи не давалось [1, с. 29–32].

Дистанційну освіту міжнародні науковці згадують у наукових працях, однак все ж не дають визначення у ті часи [1, с. 25–35].

Ірландський науковець пропонує визначати поняття «дистанційна освіта» як відокремлене територіально навчання студента від

викладача; можливість навчального закладу самостійно визначати організаційно-правові засади здійснення дистанційного навчання: методичні рекомендації; структуру дисципліни тощо; можливість використання більшої кількості технічних засобів навчання, наприклад, можливість пошерити презентації, показати фрагменти тексту тощо, не втрачаючи зоровий контакт студента через камеру; відсутність навчальної групи [3; 4, с. 13–26].

Враховуючи вищезазначене, слід навести інші характерні ознаки дистанційної освіти, зокрема, як застосування більшої кількості технічних засобів ніж при навчанні безпосередньо у будівлі навчального закладу; індивідуалізований підхід у навчальному процесі [4, с. 13–26].

Вважаємо, що визначені науковцем характерні ознаки є загальними та не передбачають розкриття спеціальних ознак дистанційної форми освіти. Варто наголосити, що відокремленість від викладача, що є ознакою дистанційної освіти, також є характерною ознакою самостійного навчання. Крім того, характерна ознака дистанційної як навчання поза будівлею навчального закладу не передбачає можливості відсутності такого навчального закладу, адже навчальний заклад має розпланувати дистанційне навчання, а також навчальний процес, що здійснюватиметься відповідно за допомогою технічних засобів, комп'ютерів наприклад.

Пропонуємо розглядати як ознаку дистанційного навчання – посилене взаємодія студента і викладача за допомогою мережі Інтернет, адже постає необхідність вживати інших засобів контролю за наявністю студента на занятті, аніж перекличка в кабінеті навчального закладу тощо. Варто врахувати, що не абсолютно чесно ознака самостійного навчання характерна дистанційній формі освіти, адже студент фактично навчається самостійно, що пересікається з іншою ознакою – індивідуалізація навчання при дистанційній формі освіти.

Визначення поняття «дистанційна освіта» трансформувалось з часом, оскільки залежало від технічних можливостей, що спонукали його реалізації, та які з часом змінюються, удосконалюються і набувають нових форм реалізації.

Варто проаналізувати тезу, що дистанційна освіта залежить від комунікаційних технологій, тобто є технологією як глобальна система передачі знань, що може бути визначена як планове навчання, яке відбувається далеко

від місця викладання, потребує спеціальної методики розробки навчальних посібників, спеціальної стратегії викладання, з використанням технічних засобів.

Крім того, дистанційна освіта передбачає окрему форму здобуття освіти, що забезпечує можливість відокремлення суб'єктів освітнього процесу у просторі та часі, потребує особливих методичних рекомендацій та комунікаційних технологій.

Найбільшої популярності у світі дистанційна освіта набула під час пандемії. Дослідження видання «Українська правда» показало, що у розпал COVID-19 карантин запровадили у 192 країнах світу. Понад 1,5 млрд учнів (91,4%) перейшли на дистанційне навчання. Хоча навіть у розвинених країнах лише у 53% педагогів був досвід викладання онлайн [5].

У світі дистанційну освіту можна отримати, зокрема, у таких навчальних закладах як: Манчестерському університеті - інституті соціальних досліджень Великобританії, який був заснований у 2008 році і налічує понад 47,000 XNUMX студентів і співробітників; Університеті Флориди – відкритому дослідницькому університеті, розташованому у Гейнсвіллі, штат Флорида, Америка, та заснованому у 1853 році, де навчається понад 34,000 XNUMX студентів; Університетському коледжі Лондона, який був першим заснованим університетом у Лондоні в 1826 році, та є провідним державним дослідницьким закладом у світі, частиною Рассел Груп з понад 40 000 студентів; Бостонському університеті – приватному дослідницькому університеті, з двома кампусами, який вперше був заснований у 1839 році в Ньюбері методистами та у інших навчальних закладах [6].

Дослідження світових тенденцій розвитку сучасних технологій дистанційного навчання засвідчує, що за результатами опублікованих даних зі звіту Філа Хілла про аналіз ринку управління навчанням у закладах вищої освіти США та Канади спостерігається домінування чотирьох платформ для дистанційного навчання (Canvas, Blackboard, Brightspace і Moodle), яка становить 80–95% від загальної частки ринку за останні роки. Незважаючи на велику кількість комерційних платформ, багато з них залишаються доступними для всіх користувачів (Moodle, Sakai, Canvas) [7].

Застосування сучасних технологій дозволяє структурувати дистанційне навчання так: викладач встановлює онлайн-зв'язок зі своїми студентами за допомогою онлайн-серві-

сів, наприклад, таких як Google Classroom або Khan Academy. Використовуючи ці онлайн-сервіси, викладач публікує навчальні матеріали, завдання, перевіряє роботи студентів, здійснює зворотний зв'язок тощо. Студенти мають можливість використовувати зазначені онлайн-сервіси навчання протягом запланованого часу й виконувати завдання, слухати лекції або брати участь в інших заходах. На додаток до зазначених онлайн-сервісів, які застосовуються у дистанційному навчанні, викладачі також можуть зустрічатися зі своїми студентами за допомогою онлайн-платформ для відеоконференцій таких як Zoom або Skype.

Деякі викладачі читають цілі лекції через онлайн-сервіси, а деякі просто використовують їх, щоб перевірити студентів і переконатися, що вони розуміють матеріал. Час використання Zoom, Skype або будь-якої іншої платформи для прямих віртуальних конференцій може відрізнитися у застосуванні різними викладачами, але вони також є важливим інструментом для дистанційного навчання.

Застосування онлайн-платформи Moodle забезпечує технічну організацію дистанційного навчання, яка дозволяє підтримувати баланс теорії та практики та різноманітних видів завдань. Викладач може проводити заняття за розкладом, контролювати відвідування студентів та виконувати записи в онлайн-журналах успішності. Цей вид онлайн-платформи дає студентам можливість переглядати презентації з окремих предметів навчальних дисциплін, проходити тестування, самостійно опрацьовувати додатковий теоретичний матеріал, виконувати завдання для самостійної роботи, обговорювати проблемні питання на форумах тощо [8, с. 120–127]. Основними перевагами застосування Moodle для організації дистанційного навчання є: гнучкість системи, зручність, модульність, інтерактивність, різні форми контролю знань, журнал успішності, планування подій тощо [9, с. 38–43].

Дистанційна освіта має ряд беззаперечних переваг, зокрема таких, як можливість отримати диплом вузу, що знаходиться територіально за тисячі кілометрів; отримати освіту незалежно від національності, фінансової спроможності, елітарності, з можливістю підлаштувати навчання під життєві обставини тощо.

Недоліки дистанційної освіти полягають у відсутності безпосереднього контакту між суб'єктами освітнього процесу, що значно зужує можливість спілкування; самодисципліна, що притаманна не кожному студентові, від

якої залежить результат освіти; забезпечення технічними засобами отримання дистанційної освіти, студент не кожної країни світу може дозволити собі комп'ютер; відсутність практичних офлайн занять тощо.

Висновки. Дистанційна освіта є ефективним способом залучення все більшої кількості

осіб до освіти без територіальних та часових меж з можливістю навчання у будь-якій країні світу, перебуваючи вдома. Крім того, завдяки дистанційній освіті можливо досягнути освітніх технологій, комплексне програмно-методичне забезпечення, навчатись за індивідуальною методологією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корсунська Н. О. Дистанційне навчання: підходи до реалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. праць. Вінниця, 2000. С. 29–32.
2. Shale D. Toward a reconceptualization of distance education. *The American Journal of Distance Education*. 1988. Vol. 2(3). P. 25–35.
3. Keegan D. Foundations of distance education / D. J. Keegan. London and New York : Routledge. 3rd revised edition, 1996. 224 p.
4. Keegan D.J. On defining distance education. *Distance Education*. 1980. № 1(1). P. 13–26.
5. Онлайн-освіта вже даність: як покращити якість дистанційного навчання. Українська правда. URL: <http://life.pravda.com.ua/columns/2021/02/18/243971/#:~:text=U%20rozpal%20COVID-19%20karantin,pedagogiv%20buv%20dosvid%20vykladannia%20onlain> (дата звернення: 23.01.2024).
6. Distance learning in the world. *Worldscholarshub*. URL: <https://worldscholarshub.com/uk/universities-with-distance-learning-in-the-world/> (дата звернення: 23.01.2024).
7. Polianovskiy H., Zatonatska T., Dluhopolskyi O., Liutyi I. Digital and Technological Support of Distance Learning at Universities under COVID-19 (Case of Ukraine). *Revista Româneas căpentru Educație Multi dimensională*. 2021. № 13 (4). P. 595–613. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/500> (дата звернення: 23.01.2024).
8. Rebukha L., Polishchuk V. Ukrainian Society and Covid-19: the Influence of the Pandemic on Educational Processes in Higher School. *Postmodern Openings*. 2020. № 11(2). P. 120–127. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/11.2/165> (дата звернення: 23.01.2024).
9. Осадча К., Осадчий В., Спірін О., Круглик В. Реалізація індивідуалізації та персоналізації навчання засобами MOODLE. *Молодь і ринок*. 2021. № 1 (187). С. 38–43. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/228274/227419> (дата звернення: 23.01.2024).

REFERENCES:

1. Korsunska N. O. (2000) Dystantsiine navchannia: pidkhody do realizatsii. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* : zb. nauk. prats. Vinnytsia. P. 29–32 (in Ukrainian).
2. Shale D. (1988) Toward a reconceptualization of distance education. *The American Journal of Distance Education*. Vol. 2(3). P. 25–35.
3. Keegan D. (1996) Foundations of distance education. London and New York : Routledge. 3rd revised edition, 224 p.
4. Keegan D. J. (1980) On defining distance education. *Distance Education*. No. 1(1). P. 13–26.
5. Onlain-osvita vzhe danist: yak pokrashchyty yakist dystantsiinoho navchannia. *Ukrainska pravda*. [Online education is already a given: how to improve the quality of distance learning. Ukrainian Pravda]. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2021/02/18/243971/#:~:text=U%20rozpal%20COVID-19%20karantyn,pedagogiv%20buv%20dosvid%20vykladannia%20onlain> (accessed: 28.12.2023) (in Ukrainian).
6. Distance learning in the world. *Worldscholarshub*. URL: <https://worldscholarshub.com/uk/universities-with-distance-learning-in-the-world/> (accessed: 28.12.2023).
7. Polianovskiy H., Zatonatska T., Dluhopolskyi O., Liutyi I. (2021) Digital and Technological Support of Distance Learning at Universities under COVID-19 (Case of Ukraine). *Revista Româneas căpentru Educație Multi dimensională*. No. 13 (4). P. 595–613. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/500> (accessed: 28.12.2023).
8. Rebukha L., Polishchuk V. (2022) Ukrainian Society and Covid-19: the Influence of the Pandemic on Educational Processes in Higher School. *Postmodern Openings*. No. 11(2). P. 120–127. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/11.2/165> (accessed: 28.12.2023).
9. Osadcha K., Osadchyi V., Spirin O., Kruhlyk V. (2021) Realizatsiia indyvidualizatsii ta personalizatsii navchannia zasobamy MOODLE [Implementation of individualization and personalization of learning by means of MOODLE]. *Molod i rynek* [Youth and the market]. No. 1 (187). P. 38–43. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/228274/227419> (accessed: 28.12.2023) (in Ukrainian)